

Daria DIMIU

...trecute fixe

O lună întreagă s-a scurs de la finalul primei Secțiuni internaționale a Festivalului de Comedie Românească. Programul secțiunii naționale – a 6-a la număr – a ocupat 8 zile (17–24 mai 2008). Reprezentațiile împărțite pe secțiuni fiind silite (prin obișnuitul mers al teatrului) să aibă loc la ceas de seară și ubicuitatea fiind încă în fază de testare, „acoperirea” lor a fost deficitară.

Au funcționat trei jurii – pentru Secțiunea oficială, membrii au fost: Ileana Lucaci (critic de teatru și președinte al juriului în cauză), Crina Mureșan (actriță), Dan C. Mihăilescu (scriitor), Puiu Antemir (scenograf), Radu-Alexandru Nica (regizor) și Silviu Jicman (regizor); responsabilitatea pentru Secțiunea Off a revenit unor studenți – Mihaela Rădescu (UAUIM, Arhitectură, anul IV), Cristina Milea (UA, Arte Plastice, anul III) și următorii din UNATC: Eugen Gyemant (Regie, anul IV), Bianca Chelu (Teatrologie, anul IV), Bogdan Amarfi (Teatrologie, anul II), Dan Rădulescu (Actorie, anul IV); și nu în ultimul rând, Juriul pentru Concursul de Comedie, format din Mircea Ghițulescu – președintele juriului, Ion Cocora, Mihai Lungeanu, Adrian Lustig și Nicolae Prelipceanu.

În seara deschiderii oficiale a fost programat la sala „Toma Caragiu” spectacolul *O scrisoare pierdută* de I.L. Caragiale montat la Teatrul Bulandra de Doru Ana. În fața teatrului, câțiva instrumentiști în cămăși albe și cu cocarde tricolore au pregătit atmosfera de sărbătoare. Lui Gheorghe Ifrim i s-a decernat Premiul pentru cel mai bun actor în rol secundar pentru interpretarea lui Ghiță Pristanda.

Programul duminical a debutat cu spectacolul în aer liber *Gardienii veseli*, prezentat de Teatrul Masca. În uniforma reținută a gardienilor publici (jachetă bleumarin și pantalon sau fustă gri), echipa Teatrului Masca a prezentat un program muzical alcătuit, spre deliciul general al asistenței, din melodii cunoscute ale zonei europene. Spațiul fiecărei melodii avea povestea lui, minuțios concepută în acord cu fondul sonor și cu tema lui și punctată de joviale accente de culoare – în principal acoperăminte de cap (băști, năframe, baticuri, văluri, pălării). Un public eterogen, format din spectatori de teatru, trecători întâmplători și locuitori ai zonei au savurat tustrele reprezentațiile Teatrului Masca. De un nivel estetic mai ridicat, spectacolul *Fior d'amor în București* folosește vechi romane drept fundal pentru mici povestiri. Gesturile actorilor sunt fragmentate, dar nu întrerupte, astfel încât mișcarea în ansamblul ei are lentoarea mecanismelor cu figurine și un vag farmec desuet. Spectacolul *La Români*, probabil cu vad mare peste hotare, este de admirat mai mult prin prisma capacității de mânuire a unor păpușoae imense în costum tradițional, și care impun o mare limitare a mișcării și privirii.

Referitor la oamenii de prin partea locului, prezența lor numeroasă atât printre privitorii adunați în apropierea scenei, cât și la ferestre și balcoane, reacțiile lor de genuină încântare se cuvin menționate întru lauda inițiativei Teatrului de Comedie de a cuprinde și centrul istoric în programul festivalier și a Teatrului Masca pentru pasiunea și abnegația dovedită la toate cele trei reprezentații. În afara pitorescului inerent, cu o pisică birmaneză încolăcită tacticos la o fereastră alături de stăpânul

ei în maiou, cu un puști neastâmpărat care a declarat energic că „și eu sunt oltean” când s-a cântat despre șarpe de dudău/de-ăl galbin, de mușcă rău, cu un copil concentrat în duduiala difuzoarelor să își dezmembreze o mașinuță, toată aglomerarea de figuri a repus pe tapet menirea socială a teatrului, care de multe ori pare fie stinsă, fie trecută cu vederea.

În Sala Mare a Teatrului de Comedie, o echipă restrânsă a Teatrului „Sică Alexandrescu” din Brașov a prezentat *Domnu' Goe* după schița omonimă a lui I.L.Caragiale, în regia lui Dan Tudor. Spectacolul începe cu niște proiecții din afara unei gări de provincie. Personajele spectacolului, cu costume în culori sepie și cu alură de epocă se grăbesc să prindă trenul, iar trecătorii, în hainele pestrițe ale actualității, le privesc lung. Călătorul din același compartiment (însuși autorul, pasă-mi-te) cumpără tacticos un vraf de ziare de la chioșcul din apropiere, dar se încurcă la detalii monetare. Controlorul cu panaș sună în goarnă de pe treptele unui vagon scorojit, călătorii se precipită peste șine, proiecția se întrerupe cu pete inegale de lumini și umbre ca în cazul peliculelor învechite. Personajele intră cu bagaje pe ușa sălii, întrebând spectatorii ce vagon e, și, până la urmă, se năpustesc în scenă.

Momentul de maxim interes, cel mai savuros și aproape singurul care justifică încadrarea spectacolului în florilegiul festivalier a fost momentul pauzei. O „pauză” rostită de pe scenă, spre uimirea și chiar siderarea publicului, deoarece așa ceva nu era menționat în programul acțiunilor, și nici necesar în cadrul unui spectacol oricum restrâns. Era, de fapt, vorba despre o întrerupere a jocului actoricesc, imaginată ca reglare a unei stări de fapt: prin aprecieri (aplauze, deci), publicul urma să decidă cui să îi revină singurul salariu de merit din instituție. Tratatativele le conducea interpretul *domnului Goe* (Gabriel Costea). Dar, cu toate că aplauzele și râsetele spectatorilor se dezlănțuiseră cu mai mare intensitate când a fost vorba de alți actori, regula deja enunțată a fost, spre amuzamentul general, schimbată cu nonșalanță.

La Clubul Lucky 13 din apropiere (strada Șelari) s-a desfășurat *Ziua în care nu s-a întâmplat nimic* de Antoaneta Zaharia, regia Clara Flores Aquillera. Alexandra Badea și Silvana Vișan joacă rolul a două actrițe (numite în spectacol doar *F1* și *F2*) în luptă cu traiul zilnic, cu realitățile sociale, cu aspirațiile barate în plan profesional sau personal, cu mentalitățile înguste. La ora 7 dimineata, în garsonierele lor despărțite printr-un iluzoriu perete, fiecare își repetă rolul. Străbătând ample stări sufletești, cele două fete susțin practic un dublu *one woman show*, replicile lor suprapunându-se, întretăindu-se, completându-se. Singurul moment în care fiecare apucă să joace teatru – în accepțiunea generală de a fi altcineva, altfel decât ele însele – este când se întâlnesc pe balcon. Mașinal, fiecare joacă în fața celeilalte rolul social pe care anterior fiecare îl înfierase în liniștea odăii, își afișează masca insipidă a satisfacției.

Spectacolul *Ultima oră* de Mihail Sebastian pus în scenă de Gelu Colceag la Teatrul „Sică Alexandrescu” din Brașov a ocupat toată seara de luni, 19 mai, durata reprezentației (2h40) anihilând orice alte posibile permutări. În fond benefică opțiune, de vreme ce spectacolului i s-au decernat Premiul pentru cel mai bun Actor în Rol Principal (Adrian Titieni pentru *Alexandru Andronic*), Premiul pentru Scenografie (Imelda Manu pentru decor și Magdalena Ciubotariu pentru costume) și Premiul pentru Tineri Creatori (Maria Gârbovan în fanatica *Magda Minu*).

Marți, 20 mai, la ora 15 era programată „Comedie cu directori, întâlnire-dezbatere despre comedia românească”. În funcție de care jumătate a paharului ești înclinat

Adrian TITIENI și Emilia POPESCU la Gala FestCO

să vezi, ai putea spune cu resemnare că au fost vestitele ceasuri nefaste de marți.... Au fost invitați să participe directorii teatrelor din capitală, dintre care nu toți s-au dovedit – vorba directorului George Mihăiță – „disponibili”. Regizorul Alexandru Tocilescu a început prin a semnală un paradox istoric: că dacă înainte era foarte dificil să obții aprobarea pentru a pune în scenă anumite texte, acum, în condiții de maximă libertate în alegere, aceleași texte nu mai suscită interes. Mircea Ghițulescu a spus că, din păcate, comedia scrisă actualmente de către tineri „nu are modele, e moartă din fașă din punct de vedere structural” și că, fără tentația de a face teorii paseiste, din păcate în domeniul literaturii dramatice există mari curenți de substanță. Partea proastă a fost că nu s-a ajuns la nicio concluzie; cea bună – că din păsurile auzite și deziluziile exprimate s-au cristalizat câteva propuneri cu șanse de realizare. Regizorul Alexandru Tocilescu a sugerat alcătuirea unei antologii de comedie românească scrisă între 1970 și Revoluție, subliniind utilitatea pe care prognozatele patru volume le-ar avea: publicul larg e vădit doritor de dramaturgie autohtonă și mai ales de comedie, pentru profesioniștii scenei ar fi o sursă la îndemână, iar pentru studenți – un prețios instrument de lucru. Ca o posibilă rezolvare a penuriei de texte comice românești observabile pe scenele autohtone, George Ivașcu a propus înființarea unor ateliere de creație – deghizate sub titlatura actualmente mai atracțioasă de workshopuri –, unde compoziția dramatică să fie dublată sau urmată de punerea în scenă. După cât se pare, orașul Voluntari posedă un centru cultural dispus să sprijine un asemenea proiect.

Spre final, spiritele s-au înfierbântat (destul de *pro domo*). Dar luările de poziție nu au fost concentrice, pe de o parte fiindcă nu a existat o tematică clar trasată,

pe de alta – cea mai sigură ipoteză – fiindcă problema comediei românești e foarte vastă și punctual există multe încrengături ce se cer descurcate.

În aceeași zi, după o neașteptată spărtură în program datorată suspendării unui spectacol în aer liber, la Teatrul de Comedie s-a jucat *Fii cuminte, Cristofor!* de Aurel Baranga în regia Diane Lupescu, o comedie savuroasă; Ada Navrot a fost recompensată cu Premiul pentru cea mai bună actriță în rol secundar pentru consistența dovedită în construcția Doamnei Sava, mereu oscilantă între detectivă diabolică și iremediabil îndrăgostită.

Din Secțiunea Off, la Clubul Lucky 13 a putut fi văzut *Tabloul* de Eugène Ionesco, regia Dan Victor. De semnalat calitatea firescului lui Nicolae Nastasia în interpretarea Pictorului.

Textele premiate la concursul de dramaturgie de anul acesta – ajuns la a treia ediție – au fost prezentate în spectacol-lectură de actorii teatrului-gază în trei zile succesive. Au fost decernate și două mențiuni: *Mai ales toamna* de Cornel George Popa și *Vișinată de afine* de Cornel Udrea.

Strict personal, consider că cea mai bună a fost ocupanta locului III, *Tsunami* de Radu F. Alexandru. Subiectul este simplu: într-un triunghi amoros își face apariția – silită de împrejurări și inițial stânjenită și retrasă – nevasta amantului. La lectură, textul a părut un pic prea lung. Însă lucrurile s-au alambicat frumos: situațiile se precipită, tensiunea crește, suspansul nu te părăsește ca într-un polițist de calitate, umorul de replică izbucnește neașteptat (a se citi *neforțat*), unele aluzii la situația politică internă răzbat, inteligent întrețesute în textura piesei – ceea ce le absolvă de riscul datării. Din păcate, sub sabia lui Damocles ori a lui Cronos, autorul pare să își fi pierdut finalul: atmosfera în mod sigur servește variantei scenice, dar nu întru totul scriiturii. Fondul sonor va avea fără îndoială percutanță la public, e util regizorului deoarece face trecerea spre aplauze (imprimându-le și ritmul dorit), dar contravine principiului de aur al consecvenței personajului. Din cum fusese construită, Pușa părea singurul personaj integral pozitiv al comediei. Or, prezența ei în ultima scenă echivalează cu acceptarea noii situații (schimbul plănuit de parteneri).

Clasată pe locul II, *Vacanța unei Dive* de Lucia Verona jonglează cu vagi realități autohtone: patronul nu e mulțumit să primească trei ceasuri Orex cadou (cum le-ar putea purta simultan?), celebrul liberschimbism al românului imparțial face ca perindarea de la o organizație de apărare a drepturilor omului la una de „vegetarianism militant” și de dragoste față de animale să fie perfect normală, hotelul unde are loc acțiunea e înconjurat de ape – dureros apel la inundații, mai ales că la un moment dat se și spune că un acoperiș plutește în derivă.

În localul cu pricina sunt strânși mai mulți inși cu ocazia aniversării patronului. Numai că la scurt timp patronul e găsit mort, după care un alt cadavru apare, însă totul este elucidat de către Divă, iar făptașa este luată de către polițiștii ajunși cu greu din cauza puhoaielor.

Prezența unei Dive cu rol de *Deus ex machina* care le rezolvă pe toate și de *perpetuum mobile* (singură mărturisește că nu a avut de mult o vacanță și că și acum se vede nevoită să activeze...) e îndoielnică. Din punct de vedere al teoriei construcției dramatice, vocea impostată folosită de Divă pe aproape tot parcursul piesei, ținuta peiorativ teatrală abordată, frecvențele ei referiri la cadavre înainte ca asasinatele să se comită schimbă fie natura personajului din pozitiv în negativ, fie a piesei din comedie în dramă.

Atmosfera s-a întunecat progresiv până la Premiul I. Dar măcar aici era asumată: textul lui Mihai Ignat se numește *Black Sitcom*. Într-un bloc sunt urmărite crâmpie din viața banală a două familii banale, Ionescu și Popescu, ai căror puști sunt prieteni și uniți de dragostea pentru Cerasela, fata cu moravurile cele mai reprobabile din cartier. Personajele sunt prezentate de autor nu atât prin vârstă sau grade de rudenie, cât prin maladiile psihice de care sunt atinși. Domnul Popescu, orgolios de apartenența sa la un neam dârz, este convins de asaltul loneștilor (are vecini cu acest nume, i-au venit doi noi colegi la serviciu; până și pe ecusonul vânzătoarei din apropiere tot asta scrie), consoarta dumisale își vede imperturbabilă de fiertul cafelei și de dat cu aspiratorul, tumultuoasa doamnă Ionescu și-a adjudecat soțul acum 17 ani, când s-a rupt un prezervativ și acum se referă mai des la faianța spartă atunci decât la progenitură, bărbatul ei nu se acomodează nici cu rolul de soț, nici cu cel de tată, nici cu viața în general. Mama Sanda, bunica unuia dintre adolescenți, este o femeie bătrână, îndepărtată – cam fără intenție și, în orice caz, fără motiv – de cei din jur. Vorbind înflăcărată cu probabil singura amică rămasă în viață despre o iminentă mare călătorie și despre otravă, e auzită de fiica ei, care provoacă o vrie de deturnare a bătrânei de la sinucidere. Între timp, domnul Ionescu își amintește că „viața e de rahat” și se spânzură de lustră în sufrageria dumisale, dar toate personajele sunt prea consumate de efortul anterior de salvare pentru a mai interveni.

Alexandru TOCILESCU, Emilia POPESCU, George MIHĂIȚĂ, Horațiu MĂLĂELE și
Tamara BUCIUCEANU-BOTEZ la Gala FestCO

Două examene de actorie în afara concursului: Spectacolul *Femei, femei, femei...* de (sau după?) Mihail Sebastian a fost prezentat de studenții din anul III de la Universitatea Hyperion – clasa profesorilor Eusebiu Ștefănescu și Rodica Mandache. Într-un decor minimal(ist), cu cinci scaune (de cinematograf, s-au dovedit în final) și o jachetă galbenă agățată în dreapta scenei – care nu a avut niciun rol până la urmă –, Ștefan Valeriu (autoprezentat drept Mihail Sebastian) își exprimă nedumerirea pentru cât e de adulat de femei. Din inițialul joc de-a vacanța, unde personajele joacă șah imaginar, așezate pe scaune impalpabile și unde mersul spre culcare se face încolonat în pasul piticului, Ștefan Valeriu străbate lumea, urmărit de figurile diferite ale variilor amante de ocazie, de fapt de propria nelămurire egoistă: ce le atrage pe aceste femei, ce anume din făptura lui e un magnet pentru eternul feminin?

Din păcate, examenul nu a fost însoțit de vreun pliant care să arate împărțirea tinerilor pe roluri. Cu scuzele de rigoare, voi pomeni atunci doar personajele remarcabile: *Renée Rey*, cinica *Odette* (cu replica memorabilă „sunt virgină; de aceea sunt inteligentă”) și circăreasa *Arabella*. De asemenea, au ieșit în evidență prin câteva detalii *Maria*, concentrarea cu care amantul ei își lega pantoful, justificând astfel prezența lui într-o scenă în care acțiunea se deturnase pe moment de la el.

Varianta prescurtată din *O noapte furtunoasă* de I.L.Caragiale a electrizat întreaga sală. Pe tot parcursul spectacolului, replicile au fost bine (și chiar surprinzător, prin desprindere de tradiția atâtor montări) exploatate. Doar apariția lui Rică Venturiano de la început, săltând ca marioneta să își citească propriul articol despre sfânta constituțiune și tras mereu în jos de un braț dalb nu își avea rostul. Ipingscu se distinge imediat prin minuția cu care își așază îmbucăturile în șervețel, prin faptul că știe și se vede că apreciază „comediile lui Ionescu”, dar îi îngheață zâmbetul pe buze când vede cătătura amicului Dumitrache, prin eforturile de a para loviturile lui Chiriac, prin avalanșa de mici gesturi prin care probează – fără să se dea de gol – că mâna rănită mai funcționează.

Spectacolul *Romeo thaj Julieta* de Cătălin Rotaru, produs de Clubul Spice în colaborare cu Agenția Națională pentru Rromi a ocolit în chip fericit excesele uneori presupuse de arta cu tendință. Producătorul (Cătălin Rotaru) și Regizorul (Ionuț Ionescu) s-au înțeles să monteze *Romeo și Julieta*, dar întâmpină varii dificultăți. Multe din cauza marelui Will („Băiatul ăsta, Shakespeare, e violent, e lipsit de maniere!”), care nu a fost deloc precaut la vremea respectivă: bunăoară, cum să lași a se subînțelege că italienii sunt violenți?... Operând în prolog tăieturile de rigoare, nu mai rămâne decât sunetul gongului, pe care *Actrița* (Dana Rotaru) îl redă cu solemnitate și conștiinciozitate profesională. Deoarece actorul desemnat pentru rolul principal a acceptat între timp oferta bănoasă de a face dublaj la desene animate, iar ipoteza de a renunța la proiect e exclusă, e ales drept protagonist singurul disponibil în jur – băiatul cu mopul (Sorin Aurel Sandu). Nu contează că are deja două facultăți și a început-o pe a treia, că mătură din bun-simț, nu din obligație sau că dovedește curând calități de actor: etnia îl descalifică instantaneu. Clișeele frecvente ale realității sociale sunt înșiruite aproape toate. Dar nu sunt deranjante. Chiar și apelativul „țigan”, repetat aruncat în spectacol, își pierde caracterul discriminatoriu, de vreme ce reiese cu claritate că „inferiori” sunt doar cei caracterizați prin îngustimea minții

și puținătatea sentimentelor. Selectată inițial pentru rolul Julietei, impetuoasa *Debutantă* (Ana Pasti) se trezește înlocuită de „*Motănel*” (Alexandra Radu), cu multiplele ei fobii și cu drepturi inalienabile de iubită *en titre* a regizorului. Toanele acesteia, fobiile sunt până la urmă aplanate cu răbdare și înțelegere de inacceptabilul partener, astfel încât, când ei părăsesc împreună scena, în mintea spectatorului se înfiripă un gând: că două neamuri pot sălășlui în pace, nu ca la Shakespeare...

Proiecțiile video – unele dintre cele mai organic și pline de sens inserții folosite în spectacole – sunt prelungirea mentală a celui luat în rolul lui Romeo. Ele cresc în intensitate, de la imaginea șatrei proiectată în timpul cântecului sau a barului din situația închipuită, când juna blondă s-ar dovedi „mai țigancă” decât el, la imaginile mereu înălțate ale firului de iarbă tremurând în fața copacilor, la rândul lor temători în fața norilor și a vârtejului de stele.

În ultima seară, Gala Comediei s-a desfășurat sub tema unei nopți de mai. Pe scena ticsită cu ramuri înverzite au (în)cântat publicul Nicu Alifantis, Ovidiu Lipan-Țândărică, Andreea Bălan și Petrișor, Tony Grecu, Mihai Bisericanu. Ceremonia a fost oficiată de Alexandru Tocilescu și Emilia Popescu. Prezența ministrului Culturii, Adrian Iorgulescu, și însemnătatea premiilor acordate sunt semne de bun augur pentru viitorul Festivalului de Comedie.

Păpușile gigant din Sighișoara la Gala FestCO